

Definice ekologicky významných prvků (EVP)

V Praze dne

17. 07. 2025

Základní jednotkou evidence ekologicky významných prvků (dále jen „EVP“) je prvek, který představuje souvislou plochu i zemědělsky neobhospodařované půdy plnící mimoprodukční funkci zemědělství, popřípadě jiný útvar, který je součástí zemědělsky obhospodařované půdy nebo k ní bezprostředně přiléhá, a který je druhem EVP dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů (dále jen „NV LPIS“).

Jednotlivé druhy EVP jsou definovány v NV LPIS v § 5 odst. 1 a 2 následovně:

(1) Druhem ekologicky významného prvku nebo jeho části v evidenci ekologicky významných prvků, který nelze vyhradit jako neprodukční plochu, je krajinný prvek, který je

(2) Druhem ekologicky významného prvku nebo jeho části v evidenci ekologicky významných prvků, který lze vyhradit jako neprodukční plochu, je krajinný prvek, kterým je

- a) mez,*
- b) terasa,*
- c) travnatá údolnice,*
- d) skupina dřevin,*
- e) stromořadí,*
- f) solitérní dřevina,*
- g) příkop,*
- h) mokřad a*
- i) skalka.*

JEDNOTLIVÉ DRUHY EVP

KRAJINOTVORNÝ SAD

„Krajinným sadem se rozumí plocha rovnoměrně osázená ovocnými stromy ve tvaru polokmene nebo vysokokmene o minimální hustotě 50 životaschopných jedinců na 1 hektar, jejímž základním účelem není produkce ovoce, ale zachování krajinného odrůdové rozmanitosti, kulturního dědictví, zemědělského rázu krajiny nebo prvků venkovského krajinného urbanizmu, a v meziřadí se nachází bylinný pokryv.

Krajinný sad je evidován v evidenci půdy jako díl půdního bloku s druhem zemědělské kultury jiná trvalá kultura.“

Krajinný sad je vždy evidován na dílu půdního bloku (dále jen „DPB“) s kulturou J (jiná trvalá kultura). Krajinný sad nelze evidovat na žádné jiné kultuře nebo jej naopak evidovat zcela bez DPB. Stáří krajinného sadu není legislativně omezeno. Hlavním účelem krajinného sadu není produkce, ale prodej vypěstovaného ovoce je povolen. V meziřadí a příkmeném pásu (bez vegetace) není povolena produkce zemědělských plodin běžně pěstovaných na standardní orné půdě. Pastva hospodářských zvířat při zajištění stromů proti poškození zvířaty je povolena. Provádění seče za účelem zajištění krmivové základny hospodářských zvířat je povoleno.

MEZ

„Mezí je pro účely evidence souvislý útvar převážně liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka, drobná sakrální stavba nebo travnatá plocha. Mezí může být i samostatný kamenný snos nebo kamenná zídka. Za mez se nepovažuje útvar, který z více než 50 % jeho výměry tvoří pozemky určené k plnění funkcí lesa podle § 3 lesního zákona.“

Mez zpravidla vymezuje hranici DPB, může se však nacházet také uvnitř DPB. Mez nemusí být striktně liniovým útvarem. Jako mez lze proto evidovat plochy, které plní ekologickou funkci, a zároveň nejsou zcela liniové. Za mez je považován také útvar vytvořený sesbíráním a navršením kamení z pozemku, který v minulosti sloužil jako hranice pozemků (tzv. kamenný snos).

TERASA

„Terasou se rozumí souvislý svažitý útvar liniového typu tvořený terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, a zmenšující sklon číste svahu dílu půdního bloku, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí terasy může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.“

Terasy jsou výsledkem terasování, tj. terénních protierozních úprav svažitých pozemků za účelem zmenšení nebo odstranění jejich velkého sklonu terénními stupni. Terasy eliminují nebezpečí vzniku eroze a umožňují pěstování plodin na svazích s využitím mechanizace. Za terasu nelze považovat porost dřevin, který je podélně součástí okraje lesa, nebo na něj bezprostředně navazuje. Jako EVP terasa je v LPIS evidovaná svažitá část terasy, nikoliv plochá část, která byla terasováním zúrodněna a kde probíhá zemědělská činnost.

TRAVNATÁ ÚDOLNICE

„Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymezující dráhu soustředěného odtoku vody z dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace, kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.“

U travnaté údolnice musí vždy převládat travní porost. Pokud převládá dřevinná vegetace, nejedná se o travnatou údolnici a jako taková nesmí být evidována. Aby mohl být prvek evidován jako EVP travnatá údolnice, musí se zcela nebo alespoň zčásti nacházet na DPB s kulturou R (standardní orná půda), U (úhor) nebo G (travní porost).

SKUPINA DŘEVIN

„Skupinou dřevin se rozumí samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 5000 m². Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona. Součástí skupiny dřevin může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.“

Skupina dřevin je vždy samostatný neliniový útvar, který tvoří alespoň dva kusy dřevin. Jako skupinu dřevin tak kupříkladu nelze vyčlenit jen část rozsáhlejšího porostu dřevin za účelem splnění podmínky maximální výměry 5 000 m² pro zaevidování EVP skupina dřevin.

STROMOŘADÍ

„Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Součástí stromořadí může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.“

Jedná se o prvek liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a s pravidelně se opakujícími prvky (např. stejný druh dřeviny, stejné stáří, stejný řez atd.). Za stromořadí se ve smyslu EVP nepovažují aleje stromů podél pozemních komunikací dle § 4 až § 6 a § 8 zákona č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích (dálnice, silnice, místní komunikace a průjezdní úseky dálnice a silnice). V takovém případě je vegetace u těchto pozemních komunikací považována za příslušenství komunikace v souladu s § 13 písm. d) zákona č. 13/1997 Sb.

SOLITÉRNÍ DŘEVINA

„Solitérní dřevinou se rozumí izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m² vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice. Součástí solitérní dřeviny může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba. V případě solitérní dřeviny založené po 1. lednu 2025 s evidovaným údajem o roku založení může být průmět koruny menší než 8 m², přičemž v evidenci krajinných prvků je jeho plocha evidována o výměře 8 m². Odumírající solitérní dřevinu lze doplnit výsadbou nové sazenice podle § 24d odst. 2 písm. e) nařízení vlády upravujícího podmínky poskytování přímých plateb.“

Solitérní dřevina je izolovaně rostoucí dřevina (ovocná i neovocná). V LPIS lze evidovat pouze solitérní dřeviny rostoucí v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les.

PŘÍKOP

„Příkopem se rozumí útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.“

EVP příkop je široký maximálně 6 metrů. Podél příkopu může být vysázena doprovodná liniová dřevinná vegetace. Jako EVP příkop nelze evidovat úseky příkopu se stěnami z betonu (včetně betonové zatravnovací dlažby). Za příkop se ve smyslu EVP nepovažují příkopy, které jsou součástí pozemních komunikací dle § 4 až § 6 a § 8 zákona č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích (dálnice, silnice, místní komunikace a průjezdní úseky dálnice a silnice). V takovém případě je příkop u těchto pozemních komunikací považována za příslušenství komunikace v souladu s § 13 písm. d) zákona č. 13/1997 Sb.

MOKŘAD

„Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.“

Krajinný prvek mokřad je v LPIS evidován na základě vymezení ze strany místně příslušného orgánu ochrany přírody. Pro zaevidování mokřadu v LPIS je tedy nejprve nutné kontaktovat příslušný orgán ochrany přírody s žádostí o vymezení mokřadu. Orgány ochrany přírody, které mohou vymezit mokřad, jsou Agentura ochrany přírody ČR, Správa národních parků a újezdní úřady.

SKALKA

„Skalkou se rozumí povrchový přirozený výchoz hornin nebo nerostů s cílem ochrany geomorfologických a geologických jevů podle § 2 odst. 2 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Skalka může mít charakter jednotlivých kamenů nebo větších skalních útvarů. Součástí skalky může být dřevinná nebo bylinná vegetace. Krajinný prvek skalka může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 3 a 4 zákona.“

Krajinný prvky mokřad a skalka jsou v LPIS evidovány na základě vymezení ze strany místně příslušného orgánu ochrany přírody. Pro zaevidování mokřadu či skalky v LPIS je tedy nejprve nutné kontaktovat příslušný orgán ochrany přírody s žádostí o vymezení mokřadu či skalky. Orgány ochrany přírody, které mohou vymezit mokřad i skalku, jsou Agentura ochrany přírody ČR, Správa národních parků a újezdní úřady.

Aby mohl být krajinný prvek evidován v LPIS jako EVP (například kvůli nároku na osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí) musí být splněny následující podmínky:

- Prvek musí splňovat definici některého z druhů krajinných prvků, které jsou stanoveny v NV LPIS, viz výše.
- Prvek musí být součástí zemědělsky obhospodařované půdy, nebo k ní alespoň přiléhat.
- Prvek musí být samostatný útvar s jasně identifikovatelnými hranicemi na leteckých snímcích nebo v terénu. Krajinný prvek je svým charakterem, porostem anebo tvarem odlišitelný od okolního prostředí či okolní vegetace.
- Krajinný prvek nesmí zaujímat výměru celého DPB, na kterém se nachází a bránit tak v obhospodařování tohoto DPB.

Osvobození od daně z nemovitosti se vztahuje na všechny druhy ekologicky významných prvků, tzn. **krajinotvorný sad, mez, terasa, travnatá údolnice, skupina dřevin, stromořadí, solitérní dřevina, příkop, mokřad a skalka.**

Evidence EVP se neřídí katastrálními parcelami, ale skutečným stavem v terénu. Znamená to, že ne vždy musí být celá výměra dané katastrální parcely vedena jako EVP. Obdobně, EVP většinou nebude zaevidován pouze na jedné katastrální parcele.

Výjimku pro evidenci EVP v LPIS tvoří mokřad a skalka, které jsou v LPIS evidovány na základě vymezení ze strany místně příslušného orgánu ochrany přírody. Pro zaevidování mokřadu či skalky v LPIS je tedy nejprve nutné kontaktovat příslušný orgán ochrany přírody s žádostí o vymezení mokřadu. Orgány ochrany přírody, které mohou vymezit mokřad, jsou Agentura ochrany přírody ČR, Správa národních parků a újezdní úřady.